

KAPITEL 4

DE UNGE TAGER OVER

Marianne Kjær og Peter Michaelsen i *Svend, Knud og Valdemar*

Med forestillingen *Supermax - Verdens største klovn* forsøgte BaggårdTeatret at forene gadeteatret med en mere direkte form for politisk teater, end man hidtil havde set fra det lille teater i Møllergade.

Gøglerhistorien om en dag i en generaldirektørs liv var primært tænkt som en turnéforestilling, og dette betød ofte alternative premiereomgivelser og svingende bevågenhed fra anmelderne. Således fandt premieren sted på selveste Skt. Hans aften fredag d. 14. juli 1972 på Vindebyøre Camping!

Pressen skrev: "Stykket henvender sig meget direkte til publikum, og i aftes prøvede man at lade stykkets klovne lege med børnene før forestillingen for at skabe en nærmere kontakt."

"11 medvirkende i festlige klovnekostumer med vovede tendenser både foroven og forneden."

"Supermax spilles en af lille dame, mens hans kone (den lille svage kvinde) spilles af et stort mandfolk."

MANGEL PÅ LOKAL OPBAKNING

Men i hjembyen Svendborg var harmen stor, og i dagspressen anede man en vis bitterhed over den manglende lokale opbakning:

"Supermax - for egen regning: BaggårdTeatrets sommerekperiment med at lave opsøgende gadeteater er gået over forventning - bortset fra i Svendborg. Fredag aften spiller teatret *Supermax - verdens største klovn* for egen regning i Svendborg, da der komisk nok ikke har vist sig tilstrækkelig interesse til at købe forestillingen, som er købt af de fleste andre fynske købstæder, samt til en række sommerarrangementer rundt om på Fyn. Mange forskellige kategorier har vist interesse for stykket, f.eks. Sandholt Slot, campingpladser, gågade-foreninger etc. og man har derfor fået det brede publikum, man ønskede i tale.

BaggårdTeatrets aktører er skuffede over den negative reaktion i deres hjemby Svendborg, men opfører stykket fredag aften for egen regning foran Sparekassen Fyn i Møllergade - og glæder sig i stedet over det initiativ, man finder uden for Svendborgs 'kulturelle kredse.'"

BaggårdTeatret stod fortsat i opposition til det etablerede kulturelle Svendborg, ligesom teatret gjorde det i forhold til byrådet. Forholdet var præget af gensidig uvilje, om ikke ligefrem decideret mistillid, og der skulle gå flere årtier, før teatret som egnteater for alvor slog sig fast som et teater for ikke bare Svendborg, men også de nabokommuner i det sydfynske, der fra starten af havde set mere velvilligt på forestillingerne end svendborgenserne selv.

KOMISK KLASSIKER

Bedre gik det heldigvis med årets andet komiske udspil, Peter Fristrups *Svend, Knud og Valdemar* iscenesat af Erik Eriksen.

Forestillingen blev den officielle debut på BaggårdTeatret for den senere leder af Svendborg Fritidsteater, Marianne Kjær.

Marianne Kjær: "Siden jeg var fem år, har jeg været teaterfreak. Så da jeg blev kontaktet af BaggårdTeatret blev jeg ellevild, for jeg har altid drømt om at spille de store dramatiske roller i Shakespeare osv. Men jeg blev noget skuffet, da jeg hørte det skulle være *Svend, Knud og Valdemar*. Det var jo ikke lige det, jeg havde forestillet mig. Men det var, fordi de skulle tjene nogle penge.

Jeg tror, det blev ret sjovt. Kvaliteten var måske ikke så høj på det tidspunkt, men vi fik en god modtagelse. Der var en særlig atmosfære i teatret i Møllergade. Det var Aksel og hans frue Eva - et stort talent - der i det daglige drev den lille scene.

Desværre blev det kun den ene gang for mit vedkommende. Men jeg blev leder af Svendborgs Fritidsteater og skrev også om teater, så jeg har fulgt med i udviklingen.

Jeg ser os ikke som vandbærere. Vi var ildbærere. Det er vores generation og generationen før, der har båret den ild, så nyere generationer har kunnet tænde deres kreative fakler. Og de fleste af os er her stadigvæk, og vi er stadigvæk aktive."

Marianne Kjær, Birger Sandholm Petersen, Bjarne Heinsvig, Tove Eriksen, Aksel Rasmussen og Peter Michaelsen i **Svend, Knud og Valdemar**

Foruden Marianne Kjær medvirkede også Aksel Rasmussen, Tove Eriksen, Bjarne Heinsvig, Birger Poulsen og instruktøren selv, Erik Eriksen. Samt en ung studerende ved navn Peter Michaelsen, der senere skulle blive en af de mest markante skikkelser i BaggårdTeatrets historie.

Anmelderne var denne gang mere opmærksomme og entusiastiske:

”Stykket gik i sin tid på Riddersalen, hvor Jytte Abildstrøm og Jesper Klein gav den hele armen. Instruktøren på BaggårdTeatret, Erik Eriksen, har i stedet for at forsøge at stå mål med Riddersalen lagt stilen så tæt som muligt op ad uropførelsen, som fandt sted i 1887. Og det er lykkedes glimrende.”

- Natasja, Fyns Amts Avis

”Simpelthen uimodståelig [...] Vi tør næsten vove den påstand, at den er bedre end Riddersalens opsætning, der vistes i fjernsynet for et par år siden.”
- Svendborgposten

FØRSTE BUD PÅ LOKALT FORANKRET POLITISK TEATER

Mest opsigt blandt BaggårdTeatrets forestillinger i Møllergade-tiden vakte nok *Papegøjer i Plyssen*. Titlen refererede skamløst til William Roses kriminalkomedie *Plys og Papegøjer*, der i Alexander Mackendricks filmatisering havde opnået betydelig popularitet i Danmark.

Poul Thomas Brandts nye stykke, en komedie i syv billeder, var derimod en besk samfundssatire om den politiske korrupsion i ”et stykke provins, lad os kalde det Svendborg.”

Bjarne Heinsvig, Grete Larsen, Aksel Rasmussen og Peter Michaelsen i *Papegøjer i Plyssen*

Plyssen henviste til navnet på det værtshus, hvor det hed sig, at diverse byggeaftaler blev indgået, således at de officielle vedtagelser forløb forholdsvis gnidningsfrie. Det var åbenbart også i Plyssen, at magtfulde politikere indgik studehandler, så deres gamle mødre hurtigt kunne få en af de eftertragtede plejehjemspladser – og en god stol i tilgift.

Der blev ikke lagt fingre imellem, og tonen i *Papegøjer i Plyssen* var både kontant og direkte som f.eks. i 'Sangen om Kommunen,' hvor et af versene lød:

**Ja, de kommer og falbyder varer
fra kommunens antikke butik:
Sælg dit hoved og så dit hjerte
få del i de riges profit**

SELV ANMELDERNE BLEV HARME

Kunne den politiske begejstring for forestillingen ligge på et meget lille sted, var også teaterkritikernes begejstring i den grad til at overse.

“Man kan ikke skyde papegøje med kanon” og “stykket om ingenting – hæftet op med røde roser,” stod der ganske sigende i overskrifterne på to af avisanmeldelserne, og man slog bl.a. fast, at “rent spilleteknik er stykkets form ikke vellykket.” Der var desuden kritik af de langsommelige sceneskift og den unødvendigt lange pause i en forestilling på fem kvarter.

Der blev derfor aldrig plads til at nævne forestillingens instruktør, Erik Skøtt Andersen, der var lærer på Skårup Seminarium, men det er han sikkert blot taknemmelig over i dag.

Skuespillerne - Aksel Rasmussen (Borgmesteren), Bjarne Heinsvig (Larsen), Birger Poulsen (papegøje) og Grete Larsen (værtinden) - slap mere nådigt.

BaggårdTeatrets første rendyrkede forsøg på at lave politisk dansk dramatik blev altså på flere måder en svipser. Men en ny generation skulle snart komme til at sætte sit præg på teatret - og derigennem også kulturpolitikken - i Svendborg.

” Jeg fik en henvendelse fra Peter Michaelsen, der var en af mine studerende på Skårup Seminarium, om jeg var interesseret i at iscenesætte.

’Hvilket stykke?’ spurgte jeg, og til min overraskelse svarede han, at det måtte jeg selv bestemme.

Jeg havde netop gennemgået Harold Pinters *The Caretaker* (på dansk *Viceværten*) i engelsk, og det var et overkommeligt stykke, fordi der kun var tre medvirkende. Og så spurgte jeg Peter Seligmann, som gik på samme hold som Peter Michaelsen, om han kunne tænke sig at være med? Han var lidt skeptisk og spurgte, hvorfor jeg troede, at han kunne spille teater, for det havde han da aldrig gjort.

”Det ved jeg ikke,” svarede jeg. ”Det må være din udstråling. Du er én, man kigger på, og det betyder utrolig meget på en scene.

- Erik Skøtt Andersen

” Teatrets holdning, også det politiske teaters, må komme til udtryk i teatrets dramatiske kvalitet.

- Ebbe Rode i TV-debat, maj 1973

Peter Seligmann: ”Jeg gik på Skårup Seminarium sammen med Peter Michaelsen, og han havde flere gange spurgt, om jeg ikke ville med, for der var altid brug for nogen, der ville give en hånd. Men det var ikke rigtig blevet til noget fra min side, indtil Erik Skøtt Andersen hev fat i mig.

Jeg havde en 20 minutter lang monolog, så det var lidt af en start. Jeg spillede overfor Aksel Rasmussen, og han var jo glimrende, og det gik sådan set meget godt.

Jeg syntes, det var sjovt. Så jeg kom ind i kredsen. Det blev så min skæbne, og det er jeg Erik Skøtt Andersen meget taknemmelig for.”

Peter "Sille" Seligmann og Aksel Rasmussen i *Viceværten*

” Peter Seligmann har valgt at underspille den apatiske Ashton. Det virker godt i modspillet til Aksel Rasmussen [...] Sammen med Palle Drost som provokerende bror og instruktøren Erik Skøtt Andersen, og de bag scenen fungerende Helene Petersen og Jens Peter Johansen, har de skabt en forestilling med mere nerve, end man længe har set på det lille teater.

- Marianne Hein, Fyns Amts Avis

Bo Larsen: ”Jeg flyttede i 1973-74 fra København til Svendborg, for jeg skulle gå på Skårup Seminarium. Så kiggede mig lidt omkring i byen og så et lille udhængsskab i porten ved Møllergade 106 vedrørende BaggårdTeatret. Der var allerede værtshus dengang, og det hele mindede mig sådan om Fiolteatret i København, hvilket ikke var tilfældigt, for netop det teater havde dannet forbillede. Det ser spændende ud, tænkte jeg. Og så fandt jeg ud af, at ham Aksel, der stod i baren, faktisk sad i teatrets bestyrelse. Aksel var teatrets far, der ligesom stak linjerne ud for det hele. Eva var også engageret i teatret. Jeg begyndte på noget aftenskoledramatik hos Eva, og ret hurtigt sagde Aksel, at jeg bare skulle komme med.

Jeg kan stadig huske, da Aksel skulle vise mig teaterrummet i Møllergade for første gang. Det var ikke med loftlys, men med lysdæmpere. Og så pludselig kom der et spot ned på en kasse, hvor der stod et par støvler. Der tænkte jeg: ’Wow! Her vil jeg gerne være.’”

Viceværten skulle blive den sidste forestilling, som Aksel Rasmussen kom til at spille i Møllergade, men han fortsatte stadig som iscenesætter.

Økonomien – både med på teatret og i baren 106 – var dog presset, og da der så kom et tilbud fra Niels Andersen, nyudnævnt chef for Teatret Møllen i Haderslev og tidligere medlem af den banebrydende teatergruppe Banden i Odense, slog Aksel Rasmussen til.

Sammen med hustruen Eva og deres børn forlod han BaggårdTeatret og Svendborg i 1974. Men først efter at han havde færdiggjort opsætningen af *Rene ord for pengene*.

” Der var jo så mange af de unge, der havde lysten og energien til at tage over, så vi følte, at vi overlod teatret i gode hænder. Aksel havde bl.a. spillet sammen med Peter ‘Sille’ Seligmann i Peters debut *Viceværten*. Han er en fin, fin skuespiller.

- Eva Rasmussen

Aksel Rasmussen fik en lang teaterkarriere, der sluttede på Svalegangen i Århus, og i en moden alder opnåede han et overraskende filmgennembrud overfor Gerda Gilboe i Helle Ryslinges lune kærlighedskomedie *Carlo og Esther*. Eva Rasmussen spillede nogle få sæsoner på Møllen og i Holstebro, men lagde skuespilleriet på hylden i løbet af 80'erne.

FØRSTE CHANCE FOR AT STÅ PÅ SCENEN

Bo Larsen: ”En dag sagde Aksel til mig, at de startede prøver på en lille forestilling inden så længe, og om jeg ikke ville være med? Det blev så *Rene ord for pengene*. Jeg tror, Aksel havde set den på Comediehuset (Det Kongelige Teaters eksperimentalscene i sæsonen 1972-73), hvor Ole Ernst spillede hovedrollen som Holvig Ludberg!

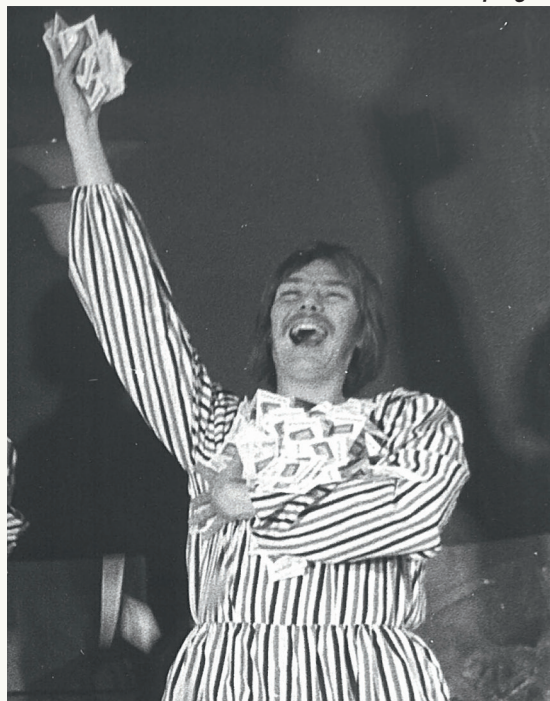
Aksel Rasmussen var faldet for stykket, der var skrevet af Leif Petersen (*Alting og et posthus*), som jeg senere mødte nede på Lolland. Det, der gjorde opsætningen af *Rene ord for pengene* fantastisk, var, at alle rekvisitterne stod ude i siderne sammen med en masse sække. Når vi så skulle bruge dem, så gik vi bare ud

blandt publikum og hentede dem der. Og når vi var færdige med at bruge dem, stillede vi dem bare tilbage. Det var ret sjovt og meget moderne for den tid. Det faldt jeg lidt for. Der var en vilje til at bryde formen, når Aksel instruerede.

Jeg kunne mærke, at der virkelig var hul igennem med den forestilling. Aksel havde ringet til Comediehuset og spurgt, om vi måtte låne kostumerne. Det måtte vi da godt. Så kørte vi bare derover i Dorris (en gammel Morris, der havde mistet sit M og derfor fået nyt navn) og hentede kostumerne. Det var fantastisk for os, for der var jo syt navne i, og jeg kunne se, at der stod Ole Ernst i mit.

Jeg følte mig hjemme med det samme, men kom også lidt i klinch med Aksel, fordi jeg vist havde lidt for mange gode ideer. Jeg var bare meget tændt på det. Så Aksel måtte på et tidspunkt sige til mig, at det altså var ham, der var instruktør. Men vi havde det rigtig godt sammen, og det blev en rigtig fin forestilling. Vi var lutter amatører på det tidspunkt, men der var et godt drive dernede og en vilje til æstetik. Det kunne jeg godt lide”

Bo Larsen i *Rene ord for pengene*

” Efter Aksel stoppede på Svalegangen i 1991, er det begrænset, hvad jeg har set. Aksel døde i 2011. Siden har jeg ikke fulgt så meget med.

Jeg savner Svendborg. At spille på BaggårdTeatret var noget særligt, det var jo ens hjem. Hvor Møllen – med endnu dygtigere skuespillere, end man måske selv var blevet – havde et helt andet miljø. Mere forretningsmæssigt. Også fordi Niels Andersen, der var leder, havde stor indflydelse på, hvad der skete.

Jeg kan huske, at vi havde bøvl på Møllen, fordi chefen kørte sit eget løb, selvom det egentligt skulle være et kollektiv. Men BaggårdTeatret opstod gennem en folkelig bevægelse, der kom helt nedefra. Og den lever stadigvæk. Det er da fantastisk.

- Eva Rasmussen

KAPITEL 9

DE STORE ORIGINALER

Erik Hovby, Peter Seligmann, Nanna Møller og Lisbet Gad i Skov v. Hornum skov

Kombinationen af talent, hårdt arbejde og vedholdenhed gav efterhånden pote for de ambitiøse baggårdsfolk.

Dario Fos *Vi betaler ikke, vi betaler ikke!* (*Non Si Paga, Non Si Paga!*) skulle egentlig have spillet på et andet dansk teater, men forskellige omstændigheder gjorde, at det mislykkedes, og pludselig stod BaggårdTeatret med danmarkspremieren på et af verdensdramatikens store originalers hovedværker. Et godt forhold til Dario Fos danske agent efter samarbejdet i forbindelse med *En tilfældig anarkists hædelige død* skadede afgjort ikke i den afgørende beslutningsproces.

Jesper Worm Larsen: "*Vi betaler ikke, vi betaler ikke!* var en politisk farce om to arbejderfamilier, den ene gammelkommunister, den anden ungdomsoprørere, der kæmpede for at klare dagen og vejen i en krisetid.

Jeg kom til at spille den største rolle i stykket. Det betød meget for mig at få lov til at spille den. Jeg var glad for at spille teater, men jeg opfattede ikke mig selv som en stor skuespiller. Jeg var okay, men jeg var ikke nogen god skuespiller. Jeg opfattede Bo, Erik og Peter som langt bedre, og set i bakspejlet kunne jeg nok bedst lide at instruere. Men vi formede nogle tætte venskaber, da vi turnerede, hvilket var meget lærerigt."

Vi betaler ikke, vi betaler ikke! blev oversat af Jytte Lollesgaard, og for iscenesættelsen stod Gunvor Nolsøe. Forestillingens markante kvinderoller forvaltedes humørfyldt af Lisbet Gad og Nanna Møller. Efter en succesfuld danmarkspremiere på et Dario Fos-stykke fejlede selvilliden ikke noget på BaggårdTeatret. Og når så et af Bertolt Brechts værker fra hans tid i Svendborg aldrig havde været opført før i Danmark, valgte man naturligvis at spille *Hr. Dansen* som del af en større Brecht-forestilling.

Lisbet Gad og Nanna Møller i *Vi betaler ikke, vi betaler ikke*

” I det lille sommerteater Rottfælden i Svendborg rungede den lille sal af stormende latter og bragende klapsalver [...] Der er fem skuespillere fra den lille teatergruppe om at spille de otte roller, og manden bag de mange roller, Peter Michaelsen, er blandt dem, der fører sig bedst frem på scenen. Overbevisende er han i sit spil, og end ikke et falsk overskæg, der gang på gang røg af, kunne slå den dygtige aktør ud af stilen. Med lige så stor sikkerhed spiller Jesper Worm Larsen som den garvede kommunist, der har svært ved at acceptere den nye aktionsform.

Vi betaler ikke, vi betaler ikke! er en helstøbt politisk agitation, som enhver uden skelen til personlig holdning med stort udbytte kan glæde sig over at se som følge af Dario Fos dejlige humørfyldte måde at servere tingene på.

- Fyens Stiftstidende

”Mens Brecht opholdt sig på Fyn, skrev han bl.a. den lille tre-akter *Hr. Dansen*, hvori han pegede på nazismens uhyggelige fremfærd og danskernes manglende evne til at se realiteterne i øjnene. *Hr. Dansen* ønskede nok at standse tyskerne, men valgte alligevel at sælge sine svin til dem, da det for alvor brændte på. Det lille stykke danner optakt til den Brecht-collage, som BaggårdTeatret i Svendborg opfører.

Med en række digte og sange omkring fire centrale scener fra *Moderen* vokser collageen væk fra det kuriøse. Den ønsker mere generelt at anskueliggøre nødvendigheden af en kritisk holdning til det selvfølgelige i hverdagen og har til formålet håndplukket en række Brecht-tekster til at skabe en meningsfuld helhed [...] bedste indslag var sangen *Om klassefjenden*, der blev gennemmusikalsk fremstillet med effektiv udnyttelse af betoning og pauser.”

- Erik Hvidt, Weekend-Avisen

BRECHT-COLLAGE

BaggårdTeatrets seneste fund, Gerd Schottländer, nøjedes ikke med at medvirke i Brecht-collagen ...*Og grynte ville grisene*, men agerede også dramaturg på forestillingen:

”Jeg mener, det var i sommeren 76, at jeg først mødte folkene fra BaggårdTeatret på gruppeteaterfestival. Jeg havde læst Augusto Boals *De undertryktes teater* og var i gang med at oversætte den. Jeg overvejede en stilling på Team Teatret i Herning, men jeg kunne ikke rigtig forestille mig at bo i Herning med min lille datter. Så søgte jeg et job på BaggårdTeatret i Svendborg, og til min overraskelse fik jeg det. Jeg havde været fræk nok til at sige, at mit lille barn ikke kun blev mit ansvar, også deres, men det skræmte dem åbenbart ikke. De søgte to kvinder, men ansatte tre, så jeg ikke behøvede at turnere, mens min datter var lille.

Jeg fik også et lille uddrag af Brechts *Moderen* med i forestillingen. Vi konsulterede blandt andre Erik Knudsen og Ivan Malinowski med henblik på udvalget af tekster og sammensatte en lille collage, heriblandt *Hr. Dansen*, som Brecht havde skrevet under sit ophold i Svendborg. Det var en spændende proces. Men forestillingen blev ingen publikumssucces. Jeg tror, svendborgenserne på det tidspunkt syntes, at Bertolt Brecht var uinteressant.”

Publikum fik tildelt et svinekort til Brecht-forestillingen ... *Og grynte ville grisene*

Peter Michaelsen som "Hr. Dansen" i *...Og grynte ville grisene*

Forestillingen afspejlede den skepsis, passivitet og mistro, med hvilken danskerne mødte advarselserne fra de politiske flygtninge i 30'erne.

Collagen af Brecht-tekster var for en stor dels vedkommende skrevet i Danmark, men omfattede også tekster, som i sin tid indgik i anklagen mod Bertolt Brecht for "uamerikansk virksomhed."

Rita Nygaard iscenesatte forestillingen med musikalsk assistance fra Raymond Swing og foruden Gerd Schottländer medvirkede Peter Michaelsen, Erik Hovby, Lisbet Gad og Jesper Worm Larsen.

" Godbid for Brecht-elskere [...] Ikke at forglemme collagens hovedindslag, *Hr. Dansen*. Det er ustyrligt morsomt, velspillet og velinstrueret. Engagemnet ligefrem lyser ud af de fem par spillerøjne.

De kan lave kvalitetsteater i 'Baggården', hvad fynboerne og vel især flere svendborgensere skulle få øjnene lidt mere op for.

- Marianne Kjær, Fyns Tidende

KIDNAPPET

Anne, Dorte og Poul "låner" en bil og kører til fest i Anne's forældres sommerhus. KIDNAPPET viser, hvorfor de unge "vælger" at blive i sommerhuset, og hvorfor netop denne begivenhed havner på forsiden af avisen. Stykket giver publikum lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet:
HVILKE BEGIVENHEDER BLIVER TIL NYHEDER OG HVORFOR?

ALDERSGRUPPE: 7. klasse og op.
 MAX. TILSKUERTAL: 150
 TID: 55 min. + debat.
 TEKNISKE KRAV: 380 v.
 (3 faser + nul indenfor 50 m.)
 SPILLEPLADS: 9 x 8 m.
 Gymnastiksal velegnet, fuldstændig mærklægning nødvendig.
 PRIS: 2.065 kr. alt incl.
 Pædagogisk arbejdsmateriale medfølger.

baggård

TEATRET SVENDBORG

Telefon: (09) 2140 43 (N.10-14)

Baggård teatret er et kollektivt egnsteater der består af 8 spillere, 1 tekniker og 1 militærnægler + instruktører tilknyttet de enkelte forestillinger.

Helt lækkert...

Ungdommen, bliver da også stæde mere uappetitlig!

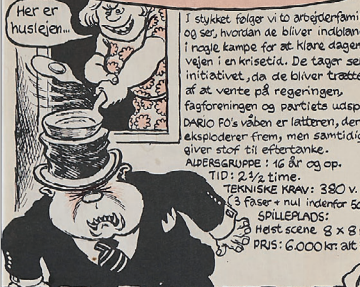
SKA' VI KOMME SAMMEN

GODTFOU, ÆREDE PUBLIKUM! Vi bringer en direkte transmission fra Poul og Poulas første møde i sengen - men ikke kun det - vi præsenterer reportager, mellemresultater, interviews, underholdning, information og musik under mottoet: **DEN FØRSTE GANG.**

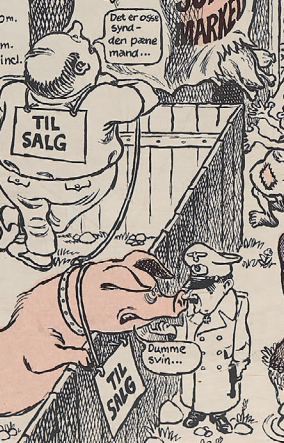
SKA' VI KOMME SAMMEN er et spil om kærlighed og seksualitet for mennesker i og efter puberteten. Det var den mest omtalte ungdomsforestilling i Veststykland i 1977 og blandt andet belønnet med **BROENNE GRIMM-PRISEN.**
 ALDERSGRUPPE: 13-17 år.
 MAX. TILSKUERTAL: 250
 VARIGHED: 2 1/2 TIME
 TEKNISKE KRAV: 380 v. (3 faser + nul indenfor 50 m.)
 Fuldstændig mærklægning nødvendig.
 SPILLEPLADS: 6 x 6 m. Gymnastiksal velegnet.
 PRIS: 3.363 kr. alt incl.

VI BETALER IKKE VI BETALER IKKE

"OG GRYNTE VILLE GRISENE" HR. DANSEN og andre tekster AF BERTOLT BRECHT

Vi har sammensat en collage for at belyse problemerne omkring det: "At tage del" - det er svært at forstå, hvad der sker omkring én. Det er en man. sværere, men nødvendigt, at gå fra en forståelse af forkerte forhold til aktivt at gøre noget ved det. Den indledende tekst "Hr. Dansen" handler om grisehandler Dansen, hans venner, forbundsstiller og den fremmede. Brecht skrev stykket i 33 i Svendborg, og det bliver den første opførelse herhjemme.
 ALDERSGRUPPE: 16 år og op
 TID: 2 timer incl. pause.

FREDAG SLAR PÅ TROMME

Robinson har på sin ø fastsat forskellige forbud og normer for opførelse. Disse bliver imidlertid brudt af den livsglade "u-civiliserede" Fredag. Stykket giver børnene mulighed for at sætte spørgsmålstegn ved voksnes tomme forbud.
 ALDERSGRUPPE: Fra 1. til 5. klasse.
 MAX. TILSKUERTAL: 100
 TID: ca. 45 min. + debat.
 TEKNISKE KRAV: Adgang til bad efter forestillingen.
 SPILLEPLADS: 6 x 6 m. + min. 3 1/2 m. loftshøjde.
 PRIS: 1.534 kr. alt incl.

Erik Hovby og Nanna Møller i *Ska' vi komme sammen?*

SKA' VI KOMME SAMMEN?

BaggårdTeatret havde tidligt vist talent for at provokere, men efter at have fået hovedparten af byrådet på nakken i forbindelse med *Folkets Fjender* troede de fleste nok, at gemytterne var ved at falde til ro i den lille by ved sundet.

Ungdomsforestillingen *Ska' vi komme sammen?* viste dog, at den tidligere ballade snarere havde været stilhed før stormen.

Ska' vi komme sammen? blev lanceret som "Et spil om kærlighed og seksualitet for folk i og efter puberteten". De fire medvirkende (Lisbet Gad, Erik Hovby Jørgensen, Nanna Møller og Peter Seligmann) præsenterede en letfattelig form for seksualundervisning.

Selvom emnet sex allerede var på skoleskemaet, vakte forestillingen debat overalt. Fra Svendborg og Hedensted til Folketingets talerstol, hvor Mimi Jacobsen og Kresten Poulsgård skældte ud over det ofte meget direkte sprogbrug. Stykket blev hængt ud i Dansk Familieværns telefonaviser, men også forsvaret af de mennesker, som rent faktisk havde set forestillingen.

” Viljen til fornyelsen: Baggården med Volker Quandt som instruktør er nået frem til en smittende humor, der tværs gennem problemerne fastholder bevidstheden om, at sex også kan være sjov. Sketches og reportager, præcis information og barokt gøgl, indtil den med længsel imødesete orgasme nærmer sig i et overrumplende klimaks af snehvide dun.

- Henrik Lundgren, Information

” Fest og ballade i jordnært teater.

- Helle Farbo, Fyens Stiftstidende

Den opsigtsvækkende forestillingsplakat af Klaus Albrechtsen

” Mest furore vakte [...] Rote Grützes seksualoplysende stykke, *Was heisst hier Liebe?* (*Ska' vi komme sammen?*) – som Volker Quandt iscenesatte på BaggårdTeatret i 1978-79.

Den aldeles glimrende forestilling rystede med sit frisprog og sin uimponerede tilgang til emnet både arrangører og politikere.

Formanden for Skive og Omegns Teaterkreds frabad sig både forestilling og plakat – med en Klaus Albrechtsen-tegning, der viste to unges første og medieovervågede forsøg på et samleje.

Og i Hedensted kaldte borgmesteren stykket for undergravende, mens en lille gruppe religiøst-aktive borgere foranstaltede en underskriftsindsamling mod ugudeligheden.

- Carsten Jensen, Teateravisen

Flere fra byrådet så i formiddag det omstridte teaterstykket i Hedensted. Bl.a. borgmester Helge Nielsen, som her følger dramatikken på scenen. (Foto: Benny Nielsen)

Protest fra forældre mod teaterstykker i Hedensted

Baggård-teatrets opførelse af »Ska' vi komme sammen« på Hedensted skole medførte en række protester fra forældre, som ikke ønsker at deres søn skal se stykket. I formiddag overværede

flere kommunalbestyrelsesmedlemmer, skolenævnsmænd og en særlig repræsentation fra Gl. Sole anden opførelse på skolen. Læs i øvrigt under Hedensted.

Har forældrene lukket øjnene for realiteterne?

Vi har modtaget:

- Efter at have set teaterstykket »Ska' vi komme sammen« er vi i 9. B på Hedensted skole enige om, at vi havde godt af at se det.

- Vi havde bagefter en diskussion med skuespillerne, og de fortalte os, at stykket var beregnet for unge i puberteten og at de prøvede at tage de problemer op, som unge har i denne alder.

- Skuespillerne har arbejdet sammen med 9. og 10. klasserne på Svendborg skole og havde derved fået et indtryk af disse elevers hverdagsproblemer.

- Nogle forældre i Hedensted kommune har kritiseret sproget og opførelsen af selve stykket, men de må jo have lukket øjnene for realite-

terne. Sproget på skolerne og i fritiden er nøjagtigt det samme, som i teaterstykket.

- Stykket er opført 150 gange tidligere, men det er første gang skuespillerne har mødt så megen negativ kritik, som tilfældet har været i Hedensted kommune.

- I klassen mener vi selv, at stykket er meget aktuelt, og det gjorde et stort indtryk på os. Omtrent 98 procent af eleverne i 8., 9. og 10. klasserne var begejstret for det.

- Samtidig vil vi gerne takke lærer Conni Nielsen for hendes store arbejdsindsats, der har gjort det muligt at vise teaterstykket »Ska' vi komme sammen« på Hedensted skole.

9. B Hedensted skole

Et lille uddrag af den heftige mediedebat om »Ska' vi komme sammen?«

Vrede mødre:

KLAGER OVER FRÆKT TEATER

Forældrene burde have været orienteret

Byrådsmedlem og medlem af skole- og kulturudvalget, Lise Katballe, siger i anledning af Baggårdsteatrets besøg, at det var en stor fejl, forældrene ikke var orienteret i forvejen.

Dermed mistede de en mulighed for at tale med børnene, før stykket blev vist. Efter hendes opfattelse var valget af det pågældende stykke »Ska' vi komme sam-

men«? nok lidt uovervejlet, da der sikkert er en gruppe af eleverne, nemlig de 13-årige, der ikke er modne nok til at overvære forestillingen.

Lise Katballe er i øvrigt af den opfattelse, at stykket var professionelt godt leveret, men at der var passager i begyndelsen og slutningen, som publikum udmærket kunne have undværet. Valgt af *Problemløse forældre.*

UDDRAG FRA ORIGINAL TEKSTEN

SKA' VI KOMME SAMMEN?

ORGA: Mit navn er Orgasme. Jeg bliver også kaldt for det seksuelle højdepunkt. Men hvis du vil, så kan du osse godt kalde mig Orga.

MUSIKER: Aftenens helt store sensation! Mine damer og herrer! De tror det næppe, men det er sandt. For første gang står Orgasmen, også kaldet Orga, i egen høje person foran et svendborgensisk publikum.

Orga! I går i Paris, i morgen måske i Moskva, men i dag i Svendborg. Det var godt, du kom alligevel. Vi havde overhovedet ikke regnet med dig mere.

ORGA: Jeg kommer gerne, når man mindst regner med mig.

KVN. SPEAKER: Har du tid til at blive her lidt?

ORGA: Ja, en smule tid har jeg nok.

KVD. SPEAKER: Orga! Et spørgsmål: hvordan får man dig bedst?

ORGA: Det er bedst, når man bare lader mig komme.

KVD. SPEAKER: Hvordan er du så, når du kommer?

ORGA: Meget forskellig. Lige så forskellig som de mennesker, der får mig. Men jeg er altid rar. (flipper helt ud)

MUSIKER: Hvor rar?

ORGA: Hvordan skal jeg bedst beskrive mig selv? Jeg er kærlig, vild, varm, voldsom, stille, sagte, sitrende, alvorlig, forskammet og uforskammet. Så sandt som jeg hedder Orga: Jeg er ubeskrivelig.

Farvel!

KAPITEL 18

DET KORTE PARLØB

Med veteranen Peter Michaelsen som kunstnerisk leder og den unge Morten Daugbjerg som administrativ leder forsøgte man at få fortid og nutid til at gå hånd i hånd på BaggårdTeatret i starten af det nye årtusinde.

Morten Daugbjerg: "Peter Michaelsen og jeg arbejdede på tre ben: Det ene var Odense Teater, der også gav os en lidt større synlighed i forhold til medierne og beslutningstagerne. Det, at vi var det første børneteater, som arbejdede med en landsdelscene, skabte megen opmærksomhed – ikke mindst i teaterbranchen og til børneteatersammenslutningernes generalforsamlinger – der var vi jo dengserne, mens andre måtte kæmpe med de årlige bevillinger. Den aftale havde teatrets ledelse formået at få i stand, og det var et klogt strategisk træk. Måske også i erkendelsen af, at teatret var stagneret – kunstnerisk og som organisation. I al fald relationerne. Der skulle tilføres ny ild og nyt blod, og det her var så et forsøg på det.

Den andet ben handlede om turnévirkomheden, som kørte parallelt – og rigtig godt – sammen med Odense Teater. Der er jo nogle teatre, hvor man kan sælge en forestilling, før forestillingen har fået en titel, og dem var vi iblandt sammen med Gruppe 38, Møllen osv. Det var relativt nemt for os, forudsat at det passede ind i de andres øvrige planlægning. Man kunne godt risikere, at de allerede havde booket forestillinger, hvis man var lidt sent ude.

Det var helt tydeligt, at der var en gammel garde af erfarne ægte skuespillere og kunstnere, der var ved at være trætte. Det er hårdt at være skuespiller, det er hårdt at være på landevejen, det er også hårdt i mange år ikke at vide, om man har penge til næste sæson. Der fornemmede jeg en træthed hos nogle, mens andre søgte nye veje og søgte kompagniskab med unge kunstnere bl.a. fra Odsherred.

Det tredje ben er det, man kunne kalde det stationære teater, men også kulturhustanken. Det var nok mest mig, der stod for det sidste. Der var ingen tvivl om, at det var Peter Michaelsen, der

havde den kunstfaglige indsigt, og han havde jo også et dramaturgisk råd med bl.a. Mé, Lene, Anette og Sille som skiftende sparringspartnere.

Vi havde en historik med selve Svendborg, som de lidt uønskede, provokerende, venstreorienterede, som clashede fælt med den mere folkelige revy. Der havde været mange konflikter om, hvornår vi skulle forlade lokalerne om foråret, og hvornår vi skulle komme tilbage i efteråret. Der var nogle meget konservative kræfter i bestyrelsen for revyen, der jo også havde rødder i erhvervslivet og kommunen. De syntes, det var lidt besværligt med folkene fra BaggårdTeatret, som jo bare lavede børneteater.

Det blev jeg frygteligt provokeret af, for jeg syntes, vi havde nogle fantastiske forestillinger. Ikke blot vore egne, men også gæstespillene med vore dygtige kolleger som Hans Rønne og Bodil Alling. *Det blir sagt* af Holbæk Egnsteater gæstede også BaggårdTeatret med efterfølgende debat, og vi fik besøg af Anne-Marie Helger. Vi åbnede huset mere med initiativer af den slags.

Både Peter og jeg havde intentioner om at styrke dannelsen. Vi arbejdede meget med musik. Det kunne være alt fra Poul Dissing til DR Big Band med Niels Jørgen Steen. Det var kanonfedt, og vi kunne se, at vi fik nye hoveder ind. De sad totalt klemt sammen på den der lille scene, hvor vi spillede på tværs i salen og ikke på langs, som vi ellers gjorde.

Vi samarbejdede også med en af byens førende restauranter, der sørgede for mad inden forestillingerne. En af følgevirkningerne var diverse madforestillinger. Det var altsammen langsomt med til at synliggøre os lidt mere i byen.

Jeg ser det også som nogle af de tiltag, der resulterede i en bedre relation til byen, kommunen og bestyrelsen.

På et tidspunkt skulle det gamle hus, der virkelig var meget gammelt, ombygges. Der havde vi virkelig vores kampe. Der var blandt andre Peter Michaelsen og Palle Berg rigtig gode, fordi de fik formidlet, at det handlede om, hvordan vi indretter et teaterhus og ikke kun et revylokale, hvor der faktisk ikke er behov for ret meget. Det endte faktisk ret lykkeligt, synes jeg.

Forestillingsbillede fra *Lys over Svendborg*

Jeg husker det som et meget homogent lederskab, hvor vi også gav plads til hinanden, og hvor vi stod sammen, når der var nogle konflikter i huset. Jeg følte og føler mig ikke kompetent til at træffe kunstneriske beslutninger, og der synes jeg, vi var i gode hænder. Både via dramaturgiatet og gennem den daværende chef på Odense Teater, Kasper Wilton, der var vældigt god at udveksle ideer med om voksenforestillingerne på Odense Teater.

Han syntes, at det var et vigtigt projekt, også selv om det økonomiske og publikumsmæssige afkast var begrænset. Men vi spillede både på den store scene i Sukkerkogeriet og i Raffinaderiet, den lidt mindre. Vi fik også de dygtigste skuespillere og instruktører til rådighed, f.eks. Olaf Johannessen og Henrik Sartou i forbindelse med *Dæmonernes Port*. Der var en reel vilje til samarbejde."

LYS OVER SVENDBORG

Det store prestigeprojekt *Lys over Svendborg* var en satsning ikke ulig *Liv i Fattiggården*, der havde samlet byen omkring ét teaterprojekt næsten et kvart århundrede tidligere.

Lys over Svendborg skulle være en totalteaterforestilling, der fortalte Svendborgs historie fra middelalderen til nutiden. Forestillingen markerede samtidig byens 750-års jubilæum, og kommunen bevilgede 600.000 af de budgetterede 1,7 millioner kr.

Kasper Wilton: "Det var helt åndssvagt, at der skulle gå så mange år, inden man igen forsøgte at lave en stor forestilling, der samlede byen.

Man kunne også sagtens have fået endnu flere ind og se forestillingen, men der var nogle, der syntes, det var for anstrengende at slæbe flere stole ind. Så tilbød jeg selv at sætte nogle ind! Vi afviste folk hver aften og kunne sagtens have fået plads til 12-14 stole ekstra hver aften!

Alle de gange, jeg har været på BaggårdTeatret, har jeg været befriet for at tage et overordnet ansvar. Jeg har fået en konkret opgave. Man så mig nok lidt som den lokale Peter Langdal, og jeg blev oftest tilbudt de store forestillinger. Jeg havde også en enorm erfaring med at lave egnesspil og med at blande amatører med professionelle. Og der har muligvis også været en værdi i at få chefen fra Odense Teater til at komme at instruere? Men for mig var det først og fremmest sjovt. At få lov til at markere et 750-års jubilæum! Det er sgu da noget!

Bent Nørgaard skrev manuskriptet, men blev koblet af projektet, for vi fik travlt. Vi havde jo en premieredato, der på grund af jubilæet på ingen måder kunne udsættes. Når man kollektivt er blevet enige om, at manuskriptet ikke er godt nok, så bliver det svært at hive forfatteren ind. Bent er en glimrende dramaturg, men der var altså nogle grundlæggende dramaturgiske fejl i manuskriptet, og dem skulle vi måske have fanget på et tidligere tidspunkt.

Vi fik bearbejdet teksten rigtig meget, og den blev i al fald bedre. En af skuespillerne, Morten Christensen, sagde på et tidspunkt: 'Det eneste, der er tilbage af det oprindelige manuskript, det er pausen.' Og da jeg så på et senere tidspunkt flyttede pausen, så lød det fra Morten: 'Så røg den også!'

Erik Hovby endte faktisk med at skrive en ny begyndelse og var glad for selv at kunne åbne forestillingen som Svendborgs skytsengel. Det blev faktisk den sidste rolle, han kom til at spille. Han var glimrende."

Publikumsopbygning på Frederikssø Lys over Svendborg

Erik Hovby som Sankt Nicolai i Lys over Svendborg

Ane Helene Hovby: "Jeg er vist den eneste af alle baggårdsbørnene, der er blevet og forblevet skuespiller. Jeg kan huske, at når jeg ikke skulle i børnehave eller skole, kom jeg med min far (skuespiller Erik Hovby) ud på teatret. Så fik jeg enten en madras, så jeg kunne kigge på prøverne eller også var jeg oppe på et af kontorerne ovenpå, hvor de havde alle Matador-afsnittene på VHS. Så der var ikke noget ærgeligt ved at være syg, det var det fedeste.

Som barn var jeg også med min far ude på skoler. Det var magisk at opleve en aldeles umagisk gymnastiksal med net, bolde, ur på væggen blive forvandlet til et teaterum i løbet af nogle timer. Jeg sad stolt som den allerførste på forreste række, når børnene blev lukket ind og følte mig speciel, fordi jeg var med.

Jeg syntes, det var sjovt at se ham på scenen, men kunne ikke rigtig vurdere, om han var god eller dårlig i en forestilling. Det var jo min far! Men jeg har senere set - bl.a. på Odense Teater, hvor vi begge har været tilknyttet - at ham Erik, han var dygtig og noget ganske særligt."

"En underholdende festforestilling for hele familien," lød den generøse dom i John Christiansens anmeldelse i Jyllands-Posten efter premieren på *Lys over Svendborg*.

Forestillingen spillede udendørs for udsolgte huse på Frederiksø og opnåede et besøgstal på 5.000 - heraf en del, der aldrig havde besøgt BaggårdTeatret. At bruge lige præcis dén lokation til at nå ud over BaggårdTeatrets faste publikum kunne ses som et varsel om BaggårdTeatrets fremtid.

” Hvis kommunen vil satse på et årligt spil som *Lys over Svendborg*, skal der nok skabes en selvstændig institution til at stå for det. Bl.a. fordi de penge, BaggårdTeatret får fra Teaterrådet, ikke må bruges til den slags forestillinger.

- Peter Michaelsen

Blev *Lys over Svendborg* kun til dels den kunstneriske succes, man havde håbet på, formåede den dog atter at samle byen om et fælles teaterprojekt, og det var i denne sammenhæng måske det allervigtigste. For repertoiret fremstod mere smalt i årene op til *Lys over Svendborg*, og den folkelige opbakning til BaggårdTeatret var ofte en forudsætning for den politiske støtte.

” Det blev i al fald en flot forestilling! Men jeg er ikke blevet spurgt siden. Det stoppede med Peter Michaelsen.

- Kasper Wilton

Peter Michaelsen og Morten Daugbjerg ifm. premieren på *Lys over Svendborg*

Kort efter premieren forlod Morten Daugbjerg sin stilling på BaggårdTeatret for en stilling som pressechef på Aarhus Teater. For Peter Michaelsen betød det også et farvel til det BaggårdTeater, som havde fyldt hans liv gennem 30 år.

Morten Daugbjerg: "Jeg havde problemer med min lederidentitet. Det at skulle sige nej var svært for mig. Jeg var ung og vidste reelt ikke, hvad ledelse var. Det ved jeg heldigvis meget mere om i dag. Men der var en generøsitet i forhold til mig. Det var Peter Michaelsen, der fik tæskene. Han havde en bredere ryg end mig og var meget omsorgsfuld overfor mig.

Peter Michaelsen var motoren i *Lys over Svendborg*. Han havde jo også været med i *Liv i Fattiggården* og syntes, at det kunne sgu være fedt at lave sådan en stor forestilling igen.

Jeg følte, at jeg havde været igennem trummerummen mange gange og kunne godt tænke mig at prøve noget andet. Frem for alt kunne jeg mærke, at jeg gerne ville tilbage til Aarhus. Men jeg nåede ikke at få talt ordentligt med Peter Michaelsen, hvilket er min store ærgelse i forhold til ham. Jeg lod ham i stikken. Det var en svær periode for ham, og jeg ønskede, at han fik lov til at køre det videre. Når det er sagt, vil jeg godt understrege, at jeg synes Lasse Bo Handberg og Jakob Engmann har gjort det aldeles fremragende og fået teatret op i en helt anden liga, end vi havde mulighed for på det tidspunkt."

” Peter Michaelsen var i sidste ende den, der var mest loyal over for sjælen på BaggårdTeatret. Da vi alle havde forladt skuden, var han den, der førte teatret videre, fordi han følte et ansvar. Det mærker man også på den måde, han er i Svendborg nu. Han sætter ting i gang, f.eks. Brechtugen.

Han har formået at videreudvikle den kulturelle arv, der er i byen. Så jeg har meget stor respekt for ham, det har jeg virkelig.

- Gerd Schottländer